

Спільні рекомендації ДУ «Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії НАМН України» і ГО «Асоціація стоматологів України» щодопротиепідемічних заходів в стоматологічних закладах охорони здоров'я в умовах гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Шановні колеги!

Постановою Кабінету Міністрів України від 4 травня 2020 р. № 343 «Про внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України» відновлено надання стоматологічної допомоги в закладах охорони здоров'я з 11 травня 2020 року. В умовах поширення територією країн світу і України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, залишається високий ризик інфікування лікарів – стоматологів при виконанні своїх професійних обов'язків. В Постанові Кабінету Міністрів України не представлено рекомендації щодо особливостей надання стоматологічної допомоги в умовах пандемії і захисту лікарів та пацієнтів.

ГО «Асоціація стоматологів України» та ДУ «Інститут стоматології та щелепно-лицевої хірургії НАМН України» представляли стоматологічній громадськості спільні рекомендації (16.03.2020) щодо запроваджено протиепідемічних заходів та рекомендували надання лише невідкладної стоматологічної допомоги.

Пропонує до Вашої уваги рекомендації станом на 8 травня 2020 у відповідності до Постанови Кабінету Міністрів України №343 від 4 травня 2020 року, яка була офіційно опублікована 7 травня 2020 року.

Рекомендації щодо проведення стоматологічної допомоги в умовах пандемії гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2:

Керівник кожного стоматологічного закладу охорони здоров'я має вжити адміністративні заходи щодо дотримання інфекційної безпеки, а саме:

1. Призначення уповноваженої особи (координатора) або, при необхідності, створення комісії з інфекційного контролю у ЗОЗ за дотриманням усіх стандартних протиепідемічних заходів, їх впровадження та контроль за дотриманням інфекційної безпеки медичним персоналом.
2. Розроблення та затвердження нормативних документів щодо дотримання інфекційної безпеки медичним персоналом ЗОЗ у відповідності до специфіки лікувального закладу, обсягів надання стоматологічної допомоги. Має бути затверджено два документи з інфекційного контролю: стандартні заходи інфекційного контролю та протиепідемічні заходи інфекційної безпеки.
3. Регулярне оновлення нормативних документів у відповідності до чинних вимог Кабінету Міністрів України, Міністерства охорони здоров'я України, обласних та міських департаментів охорони здоров'я, державної політики у сфері санітарного законодавства, доказової медицини, а також з урахуванням специфіки та обсягів медичної допомоги, кількості пацієнтів.
4. Забезпечення засобами для здійснення інфекційної безпеки в ЗОЗ.
5. Ознайомлення персоналу з нормативними документами щодо дотримання інфекційної безпеки ЗОЗ – письмово, інформування, проведення тренінгів, складання іспитів, що проводиться на регулярній основі.
6. Регулярний контроль за дотриманням медичним персоналом заходів інфекційної безпеки в ЗОЗ.
7. Розробка та затвердження Програми протиепідемічної безпеки ЗОЗ з умов роботи з небезпечними інфекціями, проведення первинних лікувальних та протиепідемічних заходів, система раннього виявлення хворих та попередження

поширенню інфекції у ЗОЗ, взаємодія персоналу з хворими в умовах підвищеної небезпеки поширення інфекції та між працівниками ЗОЗ.

Програма протиепідемічних заходів безпеки ЗОЗ має передбачати наступне:

А) Зменшити кількість медичного персоналу, що контактують між собою при виконанні своїх службових обов'язків шляхом:

1. утворення медичних бригад – лікар, медична сестра, санітарка, що контактують між собою протягом дня;
2. вахтового методу організації надання стоматологічної допомоги, чергування роботи бригади через день.

Б) Зменшити кількість відвідувань пацієнтами лікувального закладу та вірогідність контактування між пацієнтами шляхом:

1. попереднього запису до лікаря по телефону та надання стоматологічної допомоги строго у відповідності до часу запису. Дотримуватись інтервалу між прийомом пацієнтів. Унеможливити очікування пацієнтом своєї черги, або звести до мінімуму;
2. надання необхідної стоматологічної допомоги задля збереження здоров'я порожнини рота пацієнта;
3. максимально розділити маршрути пацієнтів по лікувальному закладу у часі та просторі.

В) Внесення змін в організацію надання стоматологічної допомоги комунальним закладом та комунальним некомерційним підприємством шляхом відповідних змін в маршруті пацієнта:

1. скоротити шлях пацієнта від входу до закладу до кабінету лікаря;
2. мінімізувати контакт пацієнта в реєстратурі шляхом попереднього запису телефоном та завчасної передачі медичної карти хворого до кабінету лікаря медичним персоналом;
3. в залі очікування проводити кварцювання після кожного пацієнта та зволоження повітря іонізатором при очікуванні лікаря пацієнтом;

Г) Оцінка загального стану пацієнтів:

1. встановити попередні перевірки вимірювання та реєстрації температури кожного пацієнта. Опитуйте пацієнтів про стан здоров'я і історію контактів чи подорожей.
2. пацієнтам та їх супроводжуючим особам надаються медичні маски та вимірюється температура при кожному відвідуванні лікаря.
3. хворі з лихоманкою повинні бути зареєстровані та направлені до призначених лікарень. Якщо пацієнт перебував у епідемічному регіоні протягом останніх 14 днів, пропонується карантин не менш, ніж на 2 тижні.
4. перед планування складних стоматологічних заходів (хірургічних реконструктивних втручання, відновлення цілісності зубних рядів), що потребують тривалий час реабілітації та на результат котрих може негативно вплинути гостре респіраторне захворювання, рекомендувати пройти ПЦЛ діагностику на коронавірус COVID-19.

Д) Корегувати організацію роботи лікаря в стоматологічному кабінеті:

1. стоматологи повинні вживати суворих заходів особистого захисту (захисні щитки, окуляри, маски, респіратори, захисні костюми);
2. мінімізувати маніпуляції з продукцією крапель або аерозолів;
3. методика надання допомоги в 4 руки більш ефективна для контролю за інфекцією.

4. застосування кофердаму, слиновідсмоктувачів малої або високої потужності для зменшення продукцію крапель і аерозолів під час маніпуляцій;
5. при наданні стоматологічної допомоги має бути увімкнені приточно-витяжна система в кабінеті, знезараження повітря лампами для кварцювання закритого типу порохооттягів(пилососів);
6. збільшити час між прийомами пацієнтів до 20 – 30 хвилин для дезінфекції кабінету, провітрювання кабінету (має працювати приточно-витяжна система вентиляції, іонізатори повітря, кварцювання лампами відкритого типу);
7. протимікробне полоскання рота пацієнтом перед маніпуляціями зменшує мікробне обмінення ротової порожнини.
8. необхідно уникати процедур, які можуть викликати кашель.
9. інтраоральне рентгенологічне дослідження може стимулювати виділення слини та кашель. Тому екстраоральна рентгенографія порожнини рота (панорамна рентгенографія та КТ) є відповідними альтернативами під час спалаху COVID-19.

Е) Вимоги до медичних працівників для забезпечення інфекційної безпеки:

1. Проведення рекомендованих щеплень проти гепатиту В, кору, паротиту, краснухи, вітряної віспи, коклюшу, дифтерії, правця.
2. Проведення необхідних медичних обстежень щодо гострого респіраторного захворювання: щоденне вимірювання температури тіла, регулярне проведення ПЦЛ діагностики медичного персоналу на коронавірусну інфекцію.
3. Проведення необхідних медичних обстежень щодо скринінгу інших системних захворювань, які можуть ускладнити перебіг гострого респіраторного захворювання.

В подальшому керуватись нормативно-правовими документами державного та регіонального рівнів, які будуть видаватися відповідними органами влади.

До Вашої Уваги на сайті ГО «Асоціація стоматологів України» <https://www.udenta.org.ua/> надано матеріали вебінару від 29 квітня 2020 року: матеріали лекції «Інфекційний контроль при проведенні стоматологічної практики: іспит COVID-19». та посилання на нормативно-правові документи.

Бажаємо здоров'я Вам та Вашим родинам!

З повагою,
директор ДУ «ІСЦЛІХ НАМН»,
д.мед.н., проф.

С.А.Шнайдер

Президент
ГО «Асоціація стоматологів України»,
д.мед.н., проф.

І.П.Мазур